

Julenissen og verden i forandring

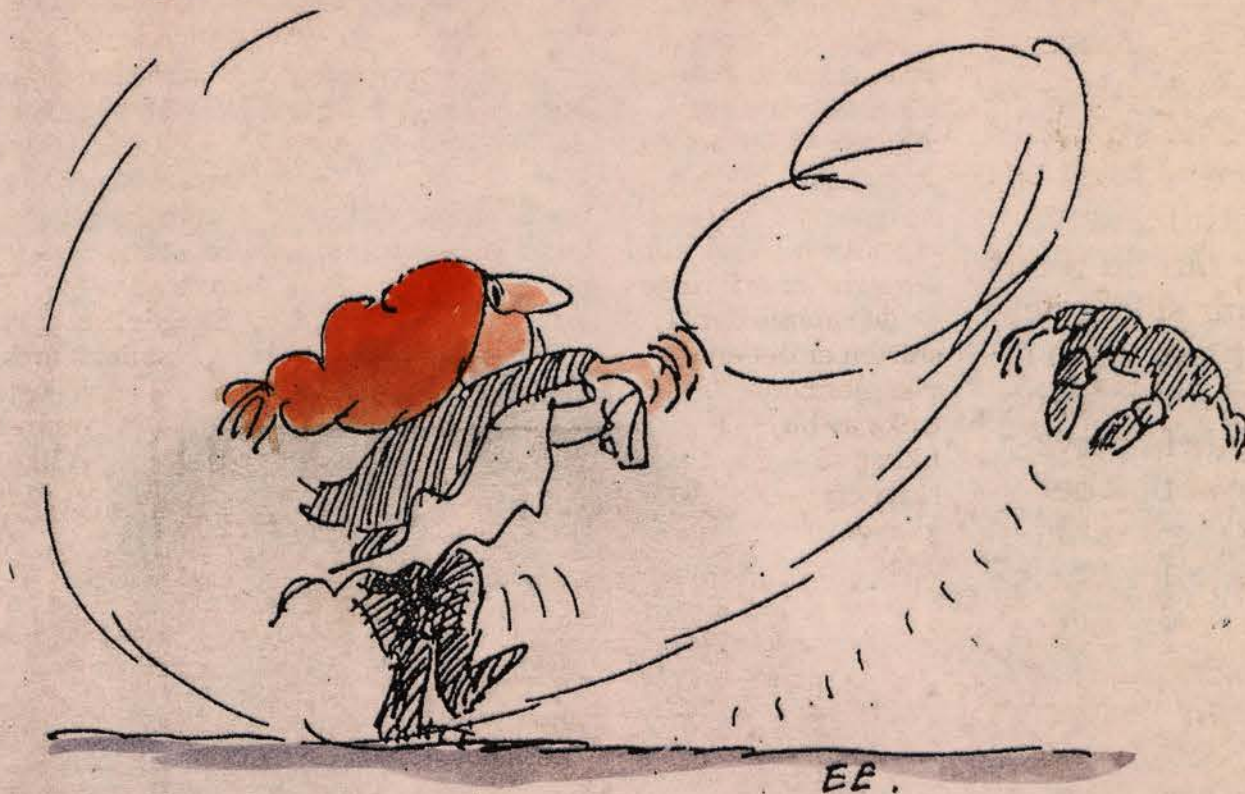
Den gamle distriktsnissens for Nordre Vestfold satt på toget fra Holmestrand til Sande og småslumret og småhumret for seg selv. Han hadde samlet alle pakkene i sekken, men fant det vanskelig å samle tankene i hodet. De fór hit og dit som skremte høns. Det var en stresset tid for nisser flest, og for distriktsnissers aller mest.

Akkurat nå satt han og tenkte på en julaften i Skafjellåsen. Nissen hadde gitt en tenåring en bløt pakke. Den ville gutten ikke ha og sparket nissen på skinnelleggen. Da var det like før Julenissen svingte sekken over hodet for å deise til den utaknemlige. Han gjorde det ikke.

Det holdt hardt for en gammel nisse med kort lunte og langt skjegg. Han var arvelig belastet. Oldemoren var en bråsinnt fjøs-nisse fra Øvre Hallingdal som styrte humøret etter kvaliteten på grøten hun fikk. Slektsforskning har vist at denne grøtfokuserte i sin tid giftet seg med selve den tyrkiske Santa Claus, som så det som sin oppgave å reise rundt og dele ut gaver til de fattige. Denne blandingen av hedenskap og hellighet har siden preget ikke bare norske nisse-etterkommere, men hele det norske folk.

Toget gled inn på Sandes nye jernbanestasjon. Distriktsnissen hadde gått over til å benytte tog, for på sine tidligere reiser med reinsdyr og slede høyt over de lavere skyer, kolliderte de stadig med satellitter. Rudolf har siden hatt en konstant rød og øm nese.

Gamlenissen ristet forsiktig på hodet, bekymret over at mennesker i fremskrittets navn hadde lykkes i å forsøple jord, sjø – og nå også himmelhvelvet. Den forsiktede hoderistingen da han skulle av toget, var av frykt for å miste lua så fort han stakk hodet ut. Er det ett sted i verden en gammel nisse trenger en stor, varm topplue trukket langt ned over ørene, så er det på Sande nye stasjon vinterstid. Stasjonen er formet etter mønster av vind-tunnelene i Californias flyfabriker, hvor jagerfly testes under

Julenissens drøm etter at en tenåring nektet å ta imot en bløt pakke. Han ville heller ha en mobiltelefon med innebygget kamera, ikke hjemmestrikkede sokker.

ekstrem vind. Han tok mot til seg og steg ned på plattformen, sammen med formannen i JUF (Julenissenes Ungdomsforening). Gamlenissen ble for øvrig kalt *Seniornissen*. Kommunestyret hadde bestemt at de ikke ønsket ordet *gammel* i Sande. Altså – *Seniornissen* elsket å øse sine erfaringer og synspunkter over den yngre generasjon. Han var fremdeles sår på leggen etter sparket fra tenåringen som ikke ville ha hjemmestrikkede sokker fra bestemor, men heller en mobiltelefon med innebygget kamera. *Seniornissen* var enig i en fersk forskningsrapport som viste at ungdom i Vestfold var blitt friere, men også fetere og frekere. Spørsmålet var om dette skulle regnes som fremskritt. Ungdomsnissen mente at det var de eldres egoistiske selvrealisering som hadde fordrevet omtanke og omsorg og krympet disiplinen i samfunnet.

Gamle og altfor pratsomme nisser blir fort tørre i halsen. Da de to kom forbi en bensinstasjon, spanderte den eldste en halvliter på den yngste. En halvliter vanlig vann på en plastflaske. Det kostet kr. 21.- Den gamle tok en halvliter selv også – med andre ord kr. 42.- for en liter vanlig vann. Gamlenissen pekte på Sandeelva som rislet forbi like ved. Da jeg var ung, sa han, kunne jeg drikke klart, friskt vann fra den alt jeg ønsket – det kostet ikke fem øre.

Forandringene skjer så stille og nesten umerkelig at vi ikke forstår hvor det bærer hen. Et mysterium for alle tenkende julenissers er at selv om de år etter år har etterlatt tidsbesparende apparater og maskiner som julegaver i alle hjem, så får folk det likevel travlere og travlere. Mindre og mindre tid. Produksjonen av kommunikasjonsmidler har eksplodert samtidig som antallet ensomme aldri har vært så høyt. Teknikken forlenger et hjertes levetid, men kan ikke utvide et hjertes omsorg. Vår intelligens kan splitte atomer, men evner ikke å forene mennesker.

Det virker som trolldom at jo mer vi får, desto mindre føler vi at vi har. Det føles verre når det blir bedre. Ingen regjering ser ut til å kunne hanskes med dette, uansett hvor meget de skyver skattepengene omkring...

Formannen for JUF lyttet høflig til den pratsomme gamle nissen, men han var glad da de nærmet seg lokalet der Julenissenes landsmøte skulle finne sted. Før de gikk inn, ville Gamlenissen gjerne komme til en konklusjon på det han kalte samtalen – som ungnissen mer betraktet som en enveis preken. Men han var tålmodig og sa seg villig til å høre på litt til. Han visste også at gamle nissers grå hjerneceller hadde satt fra seg joggeskoene og tatt på seg tøfler – det kunne gå langsomt.

Det finnes mye symbolikk i norske eventyr, sa Gamlenissen, og fortalte videre: Det var engang et kongerike hvor tuntreet hadde vokst seg så stort at det kastet skygger over hele landet... Det ble utlovet store premier til den som kunne hugge ned treet. Per og Pål, de to eldste av tre brødre, dro av sted med øks og sag. De kastet jakka, brettet opp ermene, og hugget og hugget. Men ved hvert hugg vokste treet. Jo mer de strevde, desto større ble treet – og skyggen.

Da kom lillebror Espen Askeladd ruslende. Med sitt spørrende og søkende sinn hadde han plukket opp en liten nøtt han fant på veien. I den sprang det opp en kilde som ga kraft til den som ønsket å bringe lys der mørke hersket. Med den hugget Espen tuntreet ned.

«Jeg fant, jeg fant!» hadde Askeladden sagt da han fant nøtten ved veikanten. «Vi fant, vi fant,» sa tre vise menn da de kom til en krybbe med et lite barn. Det lille Jesusbarnet, forsmøtt av oss som tror på ham, fordømt av de som ikke tror. En krybbe som favner en revolusjonerende kraft som kan forandre verden, hvor lyset vinner der mørket hersker, med håp til millioner av mennesker, som i fremtiden vil rope, «Vi fant, vi fant!»

Distriktsnissen tok av seg lua og gikk inn til møtet.

Einar Engebretsen